

לקחה טוב

פרשת לך לך התשס"ז

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"לך לך"

איתא בגמרא, (ירושלמי שקלים ז:): יראה את בעל השמועה כאילו עומד כנגדו. השמיעה והחידוש, נוגעים בשורש נשמת בעל השמועה, ולכן קוראים לו בעל השמועה, וכאשר אדם לומד ויודע בשעת לימוד, שתורה הוא לומד, הרי מאיר בו נשמתו של בעל השמועה, ולכן אמרו ש"יראה את בעל השמועה, כאילו עומד כנגדו". וכשכל בני ישראל לומדים ביחד, הרי כוחם גדול שבעתיים, והפרשיות הללו המדברות מאברהם אבינו ע"ה, אז אברהם אבינו הוא בעל השמועה. הרבי מלובלין זצ"ל היה אומר, כי בהגיעו לפרשת לך לך, היה מרגיש הבדל כמו מאור לחשוק, יען שאברהם אבינו ע"ה מאיר את העולם. (חידושי הרי"ם)

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"

להנאתך ולטובתך (רש"י) אולם אף על פי שהיה צפוי לו טובת הנאה בהליכתו זו, בכל זאת נאמר להלן "וילך אברהם כאשר דיבר אליו ה'" כלומר שהלך רק משום שנצטווה ולא כדי שיפיק מזה טובת הנאה, וזה היה הניסיון. כאן מרומזים שלושת הדברים שנאמר במשנה "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". מארצך, זהו עפר הארץ אליו ישוב האדם בבואו עת. ממולדתך, ממקום הולדתו מטפה סרוחה, מבית אביך, שאתה עתיד לתת דין וחשבון לפני אבינו שבשמים". (חשבה לטובה)

"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

כשישב הגאון החסיד (הגר"א) ללמוד בפאסטראוו, בא מומר א' וביקש יישי' לשתות, והיה ידוע להחסידי שהיה מומר, וציוה לבעה"ב שלא ליתן לו עד שיברך, וכן עשה בעה"ב באמרו שהרב ציוה לך לברך. א"ל: מפני מה אני צריך לברך, הרי אני ככל הנכרים ששותים בלא ברכה, והשיב הגאון החסיד: כסיל, במה שאתה מומר, לא פטרת את עצמך, משום פרטי דקדוקי מצוה קטנה, והרי אתה כישראל גמור, ומה שהרשעת, תקבל עונש הראוי לך, ואם תכפור, כמה וכמה

תענש, ותשאר ישראל, כי זרע ישראל איננו כלה, וכדכתיב (יב, ב) ואעשך לגוי גדול וכו', (שם פסוק ג) וונברכו בך כל משפחות האדמה". בשמעו את כל הדברים האלו יוצאים מפי הגאון החסיד, נודעו למאד, ונעשה ישראל כשר ועובד ה', כן יזכנו לבדו ביראה ובאהבה. (עץ החיים)

אצטא

"י"ל כי כבר אמר "ואברכך", ולמה חזר ואמר "והיה ברכה". ויובן בס"ד, דידוע דאין הברכה שורה בדבר דתהו ביה אינשי, כי הברכה שורה בדבר הסמוי מן העין (ב"מ, מב). ולכן אדם שהוא אינו מפורסם וידוע בין הבריות גם שיהיה לו כמה בתים ורקעות ונכסים, לא תהו ביה אינשי, ולכן הברכה שורה אצלו יותר, כי אינו נחשב בפני העולם לכלום, ולכן אין עיה"ר שולטת בו. מה שאין כן אדם שהוא מפורסם בין הבריות, ויש לו שם גדול כשם הגדולים. וא"ת זה מזיק לברכה, דמאחר שיהיה לו שם גדול, אז תהו ביה אינשי, לז"א "והיה ברכה", דהגם שאגדלה שמך, ותהו בך אינשי, עכ"ז הני מצוה את הברכה עוד אצלך, שעדיין תשרה בך הברכה, ולא תלך ממך, וזה היפך מן הנהוג שבעולם. (אדרת אליהו (בא"ח))

"ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם"

אומר לך כלל, תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו, כל מה שאירע לאבות סימן לבנים. ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות המקרים, ויחשוב החושב בהם, כאילו הם דברים מיותרים, אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלושת האבות, יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבוא לזרעו. ודע כי כל גזירת עירין, כאשר תצא מכח גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזירה מתקיימת על כל פנים. ולכן יעשו הנביאים מעשה בבואות, כמאמר ירמי' שציוה לברוך (ירמיה נא, סג, ס"ד) "והיה בכלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו'. וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מלכים ב, יג, י"ז) "ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה באדם", ונאמר שם "ויקצוף עליו איש האלקים ויאמר להכות חמש או שש פעמים, אז הכית את אדם עד כלה, ועתה שלוש פעמים תכה את ארם".

ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ, ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות לזרעו, והבן זה. (רמב"ן)

"ויהי רעב בארץ"

מובא במדרש שעשרה מיני רעב היו בעולם, אחד בימי אדם הראשון, אחד בימי למך, וזה שבימי אברהם הוא השלישי. האחרון שבהם יהיה לעתיד לבא, והוא הנאמר בנביא "הנה ימים באים... והשלכתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ואל צמא למים, כי אם לשמוע את דבר ה'. ובפרקי דרבי אליעזר נאמר כי הרעב האחרון הוא הקשה שבכולם. והדבר תימה הוא, הלא אין לך ברכה גדולה מזו שיהיו הכל צמאים לשמוע דבר ה'?

ברם, מה הוא טיבם של שנות רעבון, שהכל מסתפקים במועט, עד שבהעדר אוכל ראוי לשמו, אף פירוורי לחם גרידא ייחשבו לדבר גדול.

כך היא המציאות, שבשעה של בצורת וצמאון גדול שמחים השותים בטיפות אחדות, ואף אינם מדקדקים לבדוק את טיבם, אם נקיים וזכים הם אם לאו. זהו הקושי הגדול גם ברעב וצמא לדבר ה', שאז לא תרים אחר גדולות ומסתפקים במועט. ולא עוד אלא שלא מדקדקים אחר טיבם ואיכותם של הדברים, ושמחים ומאושרים בכל הבא ליד.

(מפי הרב מפוניבז')

"ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את"

הא דכתיב "כאשר הקריב", וגם מלת "הנה נא ידעתי", נראה דאמרו (מגילה יד), יסכה זו שרה, שהכל סכין ביופיה, וסכה ברוה"ק. ושניהם כאחד אמת, כי הארת השכינה עושה שהיא יפת תואר למאוד, כדכתיב (קהלת ח, א) "חכמת אדם תאיר פניו", ולכך אסתר ירקרוקת היתה (מגילה יג). רק כשלבשה רוח"ק, היתה יפה מכל הנשים. וידוע, כי במצרים לא היתה השכינה שורה, כי היה אתר מסאב, (שמו"ר יב, ה). וזהו "כאשר הקריב לבוא מצרימה" ונסתלקה שכינה, ומי"מ היתה יפת תואר. אמר עתה "ידעתי כי אשה יפת מראה את" בעצם ובטבע. כי אילו היה מחמת שכינה, לא היה לו פחד לדבר זימה, כיון דהשכינה סרה ממנה בבואה למצרים, תשאר כעורה ביותר, אבל עתה שניכר שהיא בטבע יפת תואר, לכך חרד חרדה זאת. (תפארת יהונתן)

"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו" (יג, יד)

כל זמן שהרשע עמו, היה הדיבור פורש ממנו (רש"י)

כמה נפלא דבר זה למתבונן, שבודאי ידע אברהם אבינו מזה שכל זמן שהוא הולך יחד עם לוט אין הקב"ה מדבר עמו, ואף על פי כן היה הולך עם לוט ולא אמר לו כלום. ואדם כמו אברהם אבינו ידוע מהי ערכה של השראת שכינה עליו ולאזיזה מעלות נשגבות הוא יכול להגיע אם יפרוש מלוט, ואעפ"כ לא פירש ממנו אברהם בכדי לעשות איתו חסד בהתלוותו אליו.

זהו מה שאמרו חכמים ז"ל "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה". ודבר זה למדו ממה שכתוב בתחילה פרשת וירא שאברהם אבינו עזב כביכול את הקב"ה ורץ לקראת אורחיו שנאמר "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך". ובפרט נתפלא לנוכח מה שמפרש רש"י שם שאורחים אלו נדמו לו כערביים וכל זה משום מעלת הכנסת אורחים.

אמנם כאשר פרצה מריבה בין רועי לוט ובין רועי אברהם שבזה יכול להגרם נזק ופגיעה בענין בין אדם לחבירו אז אמר אברהם ללוט "הפרד נא מעלי". וזהו מה שאמרו חז"ל תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. כי דברים אלה איך לחוש אהבת אחים ורעים הינם דברים העומדים ברומו של עולם. (הרב שך זצ"ל)

"אמרי נא אחותי את" (יב, יג) במדרש - "אמרי נא אחותי את" כדרך ששוחטין לחולה בשבת.

ונ"ל, דקשה, מה היה מתיירא אברהם שאמר "אמרי נא אחותי את", הלא בן נח מצווה על שפיכת דמים, כמו על עריות (סנהדרין נ"ו). ולמה יהרגו אותו אם יאמר אשתו, שלא יעברו על עריות, הלא אם יהרגו אותו יעברו על שפיכות דמים והתירוץ שעל שפיכות דמים לא יעברו רק בפעם אחת, אבל על עריות, יעברו על כל ביאה וביאה. וזה דוגמת ששוחטין לחולה בשבת, בשחיטה עובר רק בפעם אחת, באכילה על כל כזית וכזית, וזה הפירוש במדרש, ודו"ק... (מדרש יהונתן)

"למען ייטב לי בעבורך" (יב, יג) פירש"י - יתנו לי מתנות

ותמוה, וכי הסכים לתתה בשביל מתנות, ועוד הרי לא רצה מתנות ממלך סדום. וי"ל דה"ק, אם ירצו לקחתך, יצטרכו לתת לי מתנות כדי שאסכים, ואז אוכל לבקש מתנות גדולות, שלא יהא בכוחם לתת. אבל אם ידעו שאת אשתי, ידעו שאין עצה לקחתך אלא שיהרגוני. (ש"מ קצת מזה במלבי"ם, וכן הראוני קצת כעין זה בחי' ה"רין שנדמ"ח על בראשית (טעמא דקרא))

"וילך למסעיו" (יג, ג)

פירש"י ז"ל - בחזרתו פרע הקפוטיו ושמעתי בשם הגאון מו"ה ר' יצחק זלכה"ה (שער הבטחון) שאמר כן. איתא בחובות הלבבות (שער הבטחון) שאחד אל הפרושים הלך אל ארץ רחוקה לבקש טרף, ופגע אדם אחד מעובדי הגילולים בעיר אשר הלך אליה, אמר לו הפרוש: כמה אתם בתכלית העורון

ומיעוט ההבנה בעבודתכם לגילולים, אמר לו: ומה אתה עובד, אמר לו הפרוש: אני עובד הבורא, היכול, המכלכל, האחד המטריף, אשר אין כמוהו, אמר לו: פעלך סותר את דברך, אמר לו הפרוש: והאיך, אמר לו: אילו היה מה שאמרת אמת, היה מטריף בעירך, כמו שהטריפך הנה, ולא היית טורח לבוא אל ארץ רחוקה כזאת, ונפסקה טענת הפרוש, עיי"ש.

כמו כן היה הענין פה עם אברהם אבינו, דאברהם היה קורא בכל מסעותיו בכל האכסניות בשם ה', ואמר שהבורא הוא יחיד ומיוחד, ובורא הכל, וזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ונותן לכל איש ואיש די פרנסתו, ולכל גויה וגויה די מחסורה (כדאי' במסכת סוטה י'): והיו אומרים לו, פעלך סותר את דברך, דלמה אתה הולך למצרים לבקש טרף, ואילו היה כדברך, היה מכלכלך במקומך, והיה משיב להם א"א, ידוע תדעו שדבר זה שאני אומר לכם הוא אמת, אך יש לכם אצלי קושיא, אולי ברבות הזמן אתרץ לכם. (בית יצחק)

"אמרי נא אחותי את" (יב, יג) במדרש - "אמרי נא אחותי את" כדרך ששוחטין לחולה בשבת.

ותמוה. ונ"ל, דקשה, מה היה מתיירא אברהם שאמר "אמרי נא אחותי את", הלא בן נח מצווה על שפיכת דמים, כמו על עריות (סנהדרין נ"ו). ולמה יהרגו אותו אם יאמר אשתו, שלא יעברו על עריות, הלא אם יהרגו אותו יעברו על שפיכת דמים. והתירוץ, שעל שפיכת דמים לא יעברו רק בפעם אחת, אבל על עריות, יעברו על כל ביאה וביאה. וזה דוגמת ששוחטין לחולה בשבת, בשחיטה עובר רק בפעם אחת, ובאכילה על כל כזית וכזית, וזה הפירוש במדרש, ודו"ק. (מדרש יהונתן)

"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו" (יג, יד)

כל זמן שהרשע עמו, היה הדיבור פורש ממנו (רש"י)

כמה נפלא דבר זה למתבונן, שבודאי ידע אברהם אבינו מזה שכל זמן שהוא הולך יחד עם לוט אין הקב"ה מדבר עמו, ואף על פי כן היה הולך עם לוט ולא אמר לו כלום. ואדם כמו אברהם אבינו ידוע מהי ערכה של השראת שכינה עליו ולאזיזה מעלות נשגבות הוא יכול להגיע אם יפרוש מלוט, ואעפ"כ לא פירש ממנו אברהם בכדי לעשות איתו חסד בהתלוותו אליו.

זהו מה שאמרו חכמים ז"ל "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה". ודבר זה למדו ממה שכתוב בתחילה פרשת וירא שאברהם אבינו עזב כביכול את הקב"ה ורץ לקראת אורחיו שנאמר "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך". ובפרט נתפלא לנוכח מה שמפרש רש"י שם שאורחים אלו נדמו לו כערביים וכל זה משום מעלת הכנסת אורחים.

אמנם כאשר פרצה מריבה בין רועי לוט ובין רועי אברהם שבזה יכול להגרם נזק ופגיעה בענין בין אדם לחבירו אז אמר אברהם ללוט "הפרד נא מעלי". וזהו מה שאמרו חז"ל תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. כי דברים אלה איך לחוש

אהבת אחים ורעים הינם דברים העומדים ברומו של עולם. (הרב שך זצ"ל)

"הרימותי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקה מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" (יד, כב-כג)

במדרש נאמר על מקרא זה "נקי כפיס זה אברהם, שאמר למלך סדום הרימותי ידי וכו'". ואינו מובן מה שייך כאן 'נקי כפיס', הלא אברהם עצמו נתן טעם לדבריו לבל יאמר מלך סדום. "אני העשרתי את אברהם".

והנראה, שנשא אברהם את ידו אל על והבטיחו נאמנה, למלך סדום, שלא יקח ממנו מאומה, כמו שכתוב "הרימותי ידי אל ה'". אחר הביט אל ידו והמשיך: "שלא כלומר, שלא תדמה היד להתרברב ולומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, רק הכל בא לי מהקב"ה. זהו שאמר המדרש "נקי יכפיס זה אברהם", כי אכן נקי כפיס היה אברהם ולא נטל מעולם עבור עצמו. (בעל "חמדת שלמה")

"אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקה מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" (יד, כג)

הז"ל בחולין דף פ"ט דרשו שזכה א"א עבור זה הלשון לחוט של תכלת בציצית ורצועות של תפילין, ויש להבין מה המידה כנגד מידה בזה הלשון. מסביר הנצי"ב בהעמק דבר על פי המדרש בבראשית רבה פרק ל"ט על הפסוק אחות לנו קטנה זה א"א אחת את כל באי עולם כשיש קרע תופרים אותו בחוט וכאן הקרע בעולם היה על ידי חטאי בני אדם שנסתלקה השכינה מהתחתונים ועיי' אברהם אבינו אחת את הקרע והחזיר השכינה לעולם. וזה החוט שמרומז כאן ועיי' זה זכה לחוט של תכלת בציצית שמראה שהשכינה (צבע תכלת) נמצא בתחתונים.

דבר נוסף הוא מפלת המלכים על ידי שרדף אחריהם אברהם אבינו במסרו את נפשו לעשות חסד ללוט ורדיפת אברהם אחר המלכים מרומזת בשרוך נעל שהיה צריך לקשור את מנעליו כדי שיוכל לרדוף, אבל אברהם אבינו הבין שאין הכח לרדוף בו אלא בהקב"ה ובזה זכה לרצועה של תפילין שעיי' התפילין מראים שהכח שלנו בא מהקב"ה. וכל מעשינו צריכים לשעבד לקיום רצונו כמו כאן שאברהם אבינו רדף אחר המלכים כדי לעשות חסד שהוא ממידות הקב"ה. (ע"פ העמק דבר)

"ידוע תדע כי גר יהיה זרעך"

במדרש (תנחומא קדשים יג) אמרו: "אוי לאדם שמוציא דבר מתוך פיו, ואינו יודע האיך להוציאו. אברהם, על שאמר במה אדע, השיבו ידע תדע".

ואמר מרן זצ"ל (במעמד חנוכת היכל ישיבת רשב"י), שהואיל וצלם האלקים המיוחד לאדם הוא בהיותו לנפש חיה, רוח

ממללא בדעה ודבור (תרגום ורש"י, בראשית ב, ז) – וענין צלם האלקים הוא, שכשם שדיבורו של הקדוש ברוך הוא כמעשה (שבת קיח ע"ב) ובמאמרו בראשית שחקים וברוח פיו כל צבאם, כך נתן דברו בפניו לנטוע שמים וליסוד ארץ (ישעיה נא, טז). אין לנו מושג בכח הדיבור שבאדם, וצריך שיהיה דבורו זך ונקי שלא ימצא פגם ברוח הממללא שבו שנפח בו הקדוש ברוך הוא מדיליה.

ולפיכך נענש אברהם אבינו על שאמר "במה אדע", דבור קל שהיתה עליו תביעה. ומשה נענש על אמרו "למה הרעותה לעם הזה" (שמות ה, כב. ועין רש"י שם ו, א). כל התורה מלאה פגמים כאלו, מכשולי דבורים וענשים נוראים, משום שהוא פגם בצלם אלקים שבאדם. ונאמר "מרפא לשון

עץ חיים" (משלי טו, א), ואמרו הז"ל "מה תקנתו של מספר לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה" (ערכין טו, ב) לפי שהתורה מרוממת צלם אלקים שבאדם, ומשלימה פגם הדיבור שפגם בצלם אלקים. (הרב שך זצ"ל)

"והאמין בה' ויחשבה לו צדקה" (טו, ו)
שפל רוח מאד היה הרבי ר' אלימלך מליזנסק, יום אחד ערך חשבון נפשו, שכל כך הירבה לחטוא ולפשוט, עד שכל שבעת מדורי גיהנם ושאלו תחתיות לא יספיקו בשבילו. והיה דואג ומתמרמר.

עודנו מחשב חשבונו והנה נכנסים ובאים לחדרו חמישה מתלמידיו הקדושים, הלא הם: "החווה" מלובלין, "האוהב ישראל" מאפטה, רבי מנדלי מרימנוב, המגיד מקוויניץ ורבי משה לייב מססוב. שמח בהם הרבי ונחה דעתו. אמר:

תהלה! בזכותכם מקוה אנכי להנצל מדינה של גיהנום, שכבר אמרו: "לא יא הרב בגיהנום ותלמידיו בן עדן..." ועדיין לא נרגע כליל. "אבל חלק לעולם הבא מנין אקח?" – טען עם עצמו.

כעבור רגע התחזק והרהר בקול רם: הלא הקב"ה הוא הבעל צדקה הגדול ביותר בעולם, וכשמדובר בעוני של עהו"ב הרי אני העני הגדול ביותר מכל הברואים – ברי, אפוא, שהשם יתן לי מאוצרו הטוב, אוצר מתנת חנם...

נענה הרב מאפטה ואמר לעמיתו הניצבים לידו: אין זו אלא מידתו של אברהם אבינו. ה' אמר לו "שכרך הרבה מאד", והכתיב עליו בתורתו "ויחשבה לו צדקה", כלומר: אברהם חשב שה' נתן לו שכר טוב בתורת צדקה....

"ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גבירתך והתעני תחת ידיה" (טז, ט)

יש להבין, למה הוצרך לומר לה "והתעני תחת ידיה", שמשמעו כאילו היא צריכה ומוכרחת להתענות תחת ידי שרה, הלא די היה במה שאמר לה "שובי אל גבירתך".

ואפשר כי הגר השיבה למלאך, מפני שרי גבירתי אנכי בורחתי, היינו מענויה של שרה, שהיא מענה אותה. ע"ז השיב לה המלאך, שאם נגור על האדם עינוי, לא יוכל להנצל ולברוח ממנו, ואם לא תתענה תחת ידי שרה, תתענה תחת ידי אחרים, ובכן טוב לה, לסבול מענויה של שרה הצדקת - שכונתה לשם שמים - מאשר לסבול ענויים במקום אחר ומאנשים אחרים, ולכן אמר לה "שובי

אל גבירתך והתעני תחת ידיה" של שרה. (באר יוסף)

"והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכון" (טז, יב)

הכלל בעונותינו הרבים, גדולת ישמעאל מחמת המילה, וכן מבואר בזוה"ק, והנה ברית נקרא "כל" כמבואר ב"שער אורה", וזו "ידו" לשון ממשלה "בכל". "ויד כל בו" כי באמת הישמעאלים הם בלא פריעה, אבל אנו זרע ישראל, במילה ופריעה. והנה במילה יש שני ענינים, החיתוך בכלי ופריעה ביד. וזהו הרמז "ויד כל בו" הם זרע ישראל, שהם בפריעה ביד, וזה "יד כל" הרמז על הברית כנ"ל, "בו" ימשול בישמעאל. (קדושת לוי)

"ובן שמונת ימים ימול לכם" (יז, יב)

תמה רבי יחיאל מיכל מנובהרדוק: הלא עיקר מצות מילה היא בגוף האדם, וקטן פטור מן המצוות, מדוע לא הטילה תורתנו מצוה זו על הילד בזמן שיגדל ויתחייב במצוות מכן י"ג שנה ואילך? הוא מותיב והוא מפרק:

לפי שאין מצוה זו כשאר מצוות, הפעם אין החפץ העליון שתיעשה המצוה גרידא, כי אם שבאמצעותה יכנס התינוק תחת כנפי השכינה ויתקדש בקדושת עם ישראל – לכך גזרה תורה שתיכף ומיד בהיוולדו יכניסוהו בברית הקדושה.

רחל אמנו ליום פטירתה

העולם כולו מתקיים על מי שבולם פיו

"ויזכור אלוקים את רחל ויפתח את רחמה"

(בראשית ל, כב)

קפצה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה: רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיעקב בדרך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא ז' שנים וכשהשלימו אותן ז' שנים והגיע זמן נישואי לבעלי, יעץ אבי החליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאוד כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן ביני ובינו כדי שלא יוכל אבי החליפני. ולאחר מכן ניחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה. ולערב החליפו אחותי לבעלי במקומי, ומסרתי לאחותי כל הסימנים שמסרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המיטה שהיה שוכב עם אחותי, והיה מדבר עימה והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי וגמלתי חסד עמה ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה.

ומה אני בשר ודם עפר ואפר, ולא קנאתי לצרתי ולא הוצאתיה לבושה וחרפה, ואתה מלך חי וקים ורחמן, מפני מה קנאת לעבודת אלילים שאין בה ממש והגלית בני ונהרגו בחרב ועשו אויבים בס כרצונם.

מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה. אמר: "בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הה"ד (ירמיהו לא) "כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להינחם כי איננו". וכתב "כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך נאום ה' ושוב בניו מארץ אויבי ויש תקוה לאחריתך נאום ה' ושוב בניו לגבולם". (פתיחה דאיכא רבתי)

הליכות והלכות

מדיני סחיטת פירות בשבת ויו"ט

זיתים וענבים אסורים בסחיטה בשבת מן התורה. שאר פירות שדרכם להיסחט כגון תותים וכן בימינו תפוזים אסורים בסחיטה מדרבנן.

מציצת מיץ שבפירות בפיו: ענבים ראוי רק ע"י שיכניס לפיו וימצוץ אבל בשאר פירות מותר למצוץ בפה באופן רגיל.

אסור לסחוט גם אם כוונתו להניחו אח"כ לתוך אוכל, ולכן אסור לסחוט לימון וכדו' לתוך כלי ריק אפילו אם כוונתו להעבירו אח"כ לסלט. וכן אין לסחוט לתוך משקה כגון לסחוט לימון לתוך תה. (יש שהקלו לסחוט רק בלימון על מנת להעבירו לסלט ונהגו להחמיר בזה).

מותר לסחוט לימון או תפוזים וכל פרי אחר על אוכל ישירות, כגון מיץ תפוזים על גבי סלט פירות. ויזהר כשנופלים חרצנים שלא יוציאים שהרי זה בורר ורק רשאי להוציאם עם מעט אוכל.

אם רוצה לעשות לימונה בשבת, יסחוט את הלימון על גבי הסוכר ורק אח"כ יניח מים. ואם רוצה להניח בתה יעשה כך: יסחוט לימון על סוכר, ואח"כ יעביר את הלימון עם הסוכר לתוך התה (אסור לשפוך מים רותחים על לימון ישירות שזה חשש מבשל). דעת ה"חזון איש" להחמיר בזה ולא לסחוט לימון לסוכר אם דעתו לעשותו משקה. מנהג הספרדים להקל בזה.

פירות או ירקות כבושים שסוחט ע"מ להוציא את המים הספוגים בהם ולא בשביל המים (כלומר, אין רצונו באותם המים, ורק רוצה להוציאם מהכבושים) מותר לסחוט אפילו על כלי ריק כיון שעושה כן בשביל לאכול את הכבושים.

כל שהתרנו לסחוט על אוכל היינו רק בידו אבל אסור לסחוט במסחטה בשבת בכל אופן.

אסור למצוץ דם בין השניים ולפלוט. מותר בשבת לחצות אשכולית ולאכול בכפית את הפרי בתנאי שלא יכוון דוקא למיץ כשאוכלה ויזהר מלסוחטה.

שבת שלום ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידים חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

גם זכות התורה לא תעמוד לו

"שמור את יום השבת לקדשו" (ה, יב) ופירש הנצי"ב, שכבר בימות החול עלינו להישמר מדרבים העלולים להביא אותנו לידי חילול שבת.

מעשה בגאון אחד, כך סיפר הגר"ח קניבסקי להרב מרא דאתרא, שנסע באטובוס שהיה מעורב בתאונה. כשהגיע אל החו"א וסיפר לו על התאונה, התפלא מרן זצ"ל ואמר בהשתוממות: "אתה!! כיצד ייתכן שגלגלו מן השמים שתיסע ברכב שהיה מעורב בתאונה, וזכות התורה שהינך עמל בה לא שמרה עליך?"

בין לבין סיפר הגאון שהתאונה היתה ביום ששי בשעה מאוחרת.

הפסיקו החו"א מדיבורו ואמר לו: "אם כך, בוודאי שזכות התורה אינה יכולה לעמוד לך. אמנם תורתנו הקדושה מעניקה ללומדיה מגן ומחסה מכל פגע רע, אבל כשמדובר בפגיעה בענייני שבת, כאן אפילו זכות התורה לא תעמוד לאף אחד!"

סיפור זה הינו אקטואלי בכל ימות השנה, ובמיוחד בימי הששי הקצרים. ואכן בבני ברק מוכרזת מדי ערב שבת ההודעה ש"רבני העיר אוסרים לצאת מבני ברק שעתיים לפני כניסת השבת", מי שמתמצא ולו במעט בפקקי התנועה הקשים בכבישים, יודע שעליו להיות מוכן לכל עיכוב שלא יהיה, וכבר היו מקרים לעולמים. אין טעם להציג כאן "לוח זמנים" מפורט על שעות הנסיעה לכל מקום שנוסע ויעשה כל בעל-משפחה את שיערוך-הזמן שלו ויצרף לחשבון זה את כל החששות האפשריים, כדי שחלילה וחס לא ייאלץ להכנס לספק קל שבקלים של חילול שבת.

לך לך מארצך

אמר מרן זצ"ל: המשגיח – הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אומר היה:

לכאורה, התעורר תרח ללכת עם אברהם בנו לארץ ישראל מיוזמתו (בראשית יא, לא). אבל הכתוב בא ומגלה שהכל מן הקדוש ברוך הוא, הוא שלקח והוא שהוליד, אין עוד מלבדו!

הוסיף מרן זצ"ל ואמר: אף בי היה מעשה. בימי הזעם והאימה, בשנת ת"ש, כשליטא נכבשה בידי הרוסים, הייתי בוילנה ואשתי הרבנית שהתה בסלוצק. עמדו בפני שתי בררות: להשאר ברוסיה ולהודיעה שאני מצטרף לבני המשפחה בסלוצק, או לקרוא לבני המשפחה שיבואו לוילנה ונבקש אשרת הגירה לארץ ישראל. ברם, צפויה היתה סכנה שהרוסים יראו בכך בגידה – ברצון לצאת מ"גן העדן הסובייטי" – ויגרשונו לסביר...

נבוכ הייתי. כתבתי נוסח של שני מברקים, ועמדתי בתור בבית הדואר. התלבטתי, והתור התקדם, לפתע נצנה במוחי המחשבה: הרי השבוע פרשת "לך לך מארצך וממולדתך, אל הארץ אשר אראך!"

בעודני תפוס במחשב זו הגיע תורי. הפקיד הושיט ידו, תפס בטופס המברק האחד ושגרו בטרם אספיק לומר דבר. הבטתי בטופס שנשאר בידי, והיה זה הטופס בו אני מודיע שאני בא לסלוצק. הוא שגר אפוא את המברק הקורא לבני המשפחה לבוא לוילנה. כך הגענו לארץ ישראל – האין זו בחינת "ואקח את אביכם"!!?!

מה פרוש גיהנום של הרב שך זצ"ל:

יורדי דומה

"דומה – אחד משמותיו של הגיהנום" (זהר ח"ב, רסג א).

סח הגאון רבי אברהם צבי טויב שליט"א: שבת אחת, לאחר התפילה, נגש אלי מרן צ"ל

– יושב הייתי מולו בתפילה – ושאלני: "אמור לי – מה הם יסודי גיהנום?"

עניתי: "איני יודע".

אמר לי: "תאר לך שיש לך פשט ברמב"ם, ואתה רוצה לראות לשונו, לבחון האם זה עומק הפשט. אבל זה ליל שבת, ודולקת רק עששית קטנה למעלה. מה אתה עושה, מעמיד 'שומר', לוקח את הרמב"ם ועולה על כסא, להתקרב לאור, ועדין לא רואה. מטפס על השולחן, ועדיין לא רואה. קופץ עם הרמב"ם, להיות קרוב יותר לאור, וזה לא עוזר. זה הגיהנום..."

ובכן במחשבה ראשונה אמרתי לעצמי: אם זה הגיהנום, אוכל לסבלו. אבל לא הבנתי מה רצה ממני. מדוע ספר זאת. יצאנו, ונתקלתי בנכדו. אמר לי הנכד: "איני יודע מה קרה הלילה לסבא. באמצע הלילה התעורר, ואמר: תהיה לי ל'שומר'. גשש ומצא ספר, פתח אותו, עלה על כסא, גרר את השולחן, עלה עליו, והתחיל לקפוץ עם הספר הפתוח לכוון העששית שעל הארון..."

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
יג השון	יב השון רבי יעקב חיים בן הבן איש חי רבי נחום משאדיק רבי יהודה צוקרר"ר פורת יוסף מח"ם קול יהודה	יא השון רחל אמנו בנימין בן יעקב	י השון נד בן יעקב אבינו רבי רפאל אהרן בן שמעון בן ח"ם נהר מצרים רבי דוב בעריש וידועפלד משאדיק מח"ם הרבב מישרים	ט השון רבי שמעון שקאפ	ח השון רבי נחום מהורדנא	ז השון רבי מאיר שפירא מלובלין מסדר הדף קדומו רבי מרדכי לבמזן

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן